

Caring Generation, Inclusive Europe: Youth-Driven Solidarity and Environmental Initiatives - YOUTH-CARES

Akcijski načrt

1. Predstavitev projekta

Ime projekta

Caring Generation, Inclusive Europe: Youth-Driven Solidarity and Environmental Initiatives - YOUTH-CARES

Kratek opis projekta:

Glavna tema projekta je razumevanje in spodbujanje solidarnosti, skrbi za okolje ter politične participacije med mladimi. Projekt raziskuje, kako te vrednote povezati z lokalnimi, nacionalnimi in evropskimi politikami ter vključiti mlade pri oblikovanju konkretnih rešitev. Vključeval je dve ključni komponenti, tj. raziskovalno fazo in izvedbo deliberativnih dogodkov.

Raziskava, ki je potekala na Fakulteti za družbene vede (Univerza v Ljubljani), je omogočila poglobljeno analizo stanja, identifikacijo glavnih tem in pripravo konceptualnih okvirjev. Osredotoča se na razumevanje, kako mladi dojemajo solidarnost, skrb in politično participacijo. Konceptualno se projekt nanaša tudi na to, da solidarnosti, socialne vključenosti in skrbi za okolje ne smemo obravnavati kot tem, ki so ločene od evropskih političnih vprašanj, saj so to temeljni stebri evropskega sodelovanja.

Deliberativni dogodki so na drugi strani mladim ponudili prostor za aktivno sodelovanje s strokovnjaki in odločevalci, identifikacijo konkretnih izzivov, spodbujanje participacije ter iskanje praktičnih rešitev za vprašanja in težave, s katerimi se soočajo in ki jih zaznavajo v svojem okolju. Na deliberativnih dogodkih so mladi udeleženci prepoznali širok spekter izzivov, ki vplivajo na solidarnost in okoljsko odgovornost na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

Identifikacija izzivov temelji na 7 izvedenih deliberativnih dogodkih s 180 udeleženci, to so:

	Datum izvedbe	Naslov dogodka	Lokacija dogodka	Št. udeležencev
1.	2. 8. in 5. 8. 2025	Solidarna prihodnost	ZLET, Sežana	43
2.	18. 9. 2025	Trajnost in podjetništvo	Kovačnica Kranj	33
3.	22. 10. 2025	Trajnost in podjetništvo	Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota	30
4.	15.10.2025	Solidarnost	Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto	24
5.	24. 2. 2026	Mladi, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje	Srednja gozdarska, lesarska in zdravstvena šola Postojna	25
6.	2. 4. 2026	Trajnost in okoljska odgovornost mladih	Kulturni inkubator, Maribor	12
7.	19. 6. 2026	Prehranska prihodnost mladih	Vetrinjski dvor, Maribor	12

S kombinacijo analitičnega pristopa in participativnega procesa je projekt omogočil hkrati vpogled v realno stanje kot vključevanje mladih pri oblikovanju rešitev.

Projekt je bil namenjen mladim, raziskovalcem, strokovnjakom in odločevalcem. Pripravljena poročila, skupaj z drugimi raziskovalnimi aktivnostmi in deliberativnimi dogodki, so partnerji v vseh sodelujočih državah uporabili za poglobljeno analizo pridobljenega znanja ter za pripravo konkretnih politik in priporočil, ki naslavljajo izzive participacije, solidarnosti in trajnosti.

Kratice, uporabljene v akcijskem načrtu:

DUJPP - Družba za upravljanje javnega potniškega prometa

JPP - javni potniški promet

KTPP - Koalicija za trajnostno prometno politiko

MOP - Ministrstvo za okolje in prostor

NIJZ - Nacionalni inštitut za javno zdravje

NVO - nevladne organizacije

PoZ - Podnebni zakon

2. Glavni cilji in pričakovani učinki projekta

Glavni nameni oz. cilji **deliberativnih dogodkov** so bili:

kratkoročni cilji:

- krepitev participacije mladih s participativnim pristopom;
- povečevanje prepoznavnosti deliberativnih dogodkov med mladimi;
- identifikacija glavnih izzivov mladih v povezavi s solidarnostjo in skrbjo za okolje na lokalni, nacionalni in EU ravni
- krepitev znanja mladih o solidarnosti in skrbi za okolje;

dolgoročni cilji:

- spodbujanje sodelovanja in dialoga med mladimi, strokovnjaki, odločevalci in lokalnimi oblastmi ter omogočanje mladinskega dialoga;
- vključevanje socialno ranljivih skupin; prepoznavanje ključnih okoljskih izzivov in iskanje rešitev ter
- opolnomočenje mladih za aktivno sodelovanje in ozaveščanje o mehanizmih solidarnosti.

Glavni nameni oz. cilji **raziskave** so bili:

kratkoročni cilji:

- analizirati, kako mladi dojemajo solidarnost, skrb in politično participacijo, s poudarkom na razlikah med kolektivističnimi in individualističnimi vrednotami;
- identificirati ovire za solidarnost med mladimi, kot so nezanimanje za težave drugih, pomanjkanje časa, preobremenjenost ter omejena vključenost marginaliziranih skupin (npr. migranti, Romi, LGBTQ+);
- preučiti okoljsko zavest in dejanja mladih ter razkorak med deklarativnimi prepričanji in dejanskimi praksami;
- pridobiti vpogled v prepoznavnost in učinkovitost državljanske vzgoje, ki vpliva na participacijo mladih, vključno s spretnostmi za demokratično participacijo in kritično razmišljanje.

dolgoročni cilji:

- spodbuditi razvoj mladinskih politik in programov, ki temeljijo na dejanskih potrebah mladih, predvsem ranljivih skupin
- povečati vključevanje mladih v odločevalske procese na lokalni, nacionalni in evropski ravni ter krepiti njihov občutek odgovornosti za skupnost;
- podpreti trajnostno in solidarno vedenje mladih z vzpostavitvijo struktur, ki spodbujajo kolektivna dejanja in sodelovanje pri okoljskih, socialnih in političnih pobudah.
- okrepiti demokratično odpornost mladih in zaščititi participacijo pred tveganji polarizacije ter agresivne politizacije preko družbenih omrežij

3. Opis družbenega problema, neenakosti ali vrzeli, ki jo projekt obravnava

Projekt obravnava vrzeli med deklarativno podporo solidarnosti, okoljski skrbi in dejanskim angažmajem mladih. Raziskava kaže, da mladi solidarnost največkrat izražajo v svojih ozkih krogih, medtem ko je solidarnost do marginaliziranih skupin (migranti, Romi, LGBTQ) nižja, še posebej pri moških. Okoljska skrb se pogosto izraža le skozi individualna dejanja, politična participacija pa je omejena. Polarizacija na družbenih omrežjih in preobremenjenost z informacijami dodatno vplivata na solidarnost in participacijo. Lokalno se izpostavljajo izzivi, kot so nezadostna vključenost manjšin in marginalizacija določenih družbenih skupin, pomanjkanje trajnostnih iniciativ in neenak dostop do mehanizmov participacije. Na deliberativnih dogodkih so mladi udeleženci izpostavili številne izzive, ki segajo od socialnih in ekonomskih do okoljskih vprašanj.

4. Opis glavnih identificiranih izzivov in načrtovanih rešitev

Spodaj je zbran nabor aktivnosti za spodbujanje bolj solidarne, trajnostne in vključujoče skupnosti, pri čemer se vsaka od aktivnosti nanaša na izzive vključevanja, solidarnosti in varovanja okolja, identificirane bodisi znotraj deliberativnih dogodkov ali raziskave.

Vsaka aktivnost vsebuje: časovni okvir izvedbe; predvidene nosilce, potrebne vire (človeški, finančni, materiali), kazalnike merjenja uspešnosti ter mehanizme spremljanja in poročanja. Na koncu poglavja je dostopna še časovnica s predvidenim časovnim okvirom implementacije ukrepov.

4.1 IZZIVI IN AKTIVNOSTI ZA GRADNJO BOLJ VKLJUČUJOČIH SKUPNOSTI

IZZIV: Vključevanje ranljivih skupin

Na tem področju so mladi izpostavili diskriminacijo Romskih otrok (predvsem na dogodku v Novem mestu), mladih z invalidnostjo (predvsem na dogodku v Postojni) ali iz socialno šibkejših okolij, kar še vedno omejuje dostop do izobraževanja, civilne participacije in vključevanja v skupnost.

PREDLAGANA AKTIVNOST 1: Ukrep za preprečevanje diskriminacije Romov v šolskem okolju

vsebina: Izobraževanje učiteljev in delavnice o romski kulturi, spodbujanje empatije in vključevanje Romov v šolske projekte. Vključevanje Romov kot predavateljev oz. delilcev znanja

časovni okvir izvedbe: pilotna izvedba v šolskem letu 2026/2027; v naslednjih letih nadgradnja in prilagoditev aktivnosti.

predvideni nosilci: šole, mladinski centri in nevladne organizacije, Romske skupnosti

potrebni viri: honorarji, učni pripomočki, prostori

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih delavnic in predavanj; povečanje znanja o romski kulturi in razumevanja med učenci/dijaki/mladimi; vključitev Romov v šolske projekte (št. projektov ali aktivnosti)

mehanizmi spremljanja in poročanja: redno beleženje udeležencev in izvedenih aktivnosti; evalvacijski sestanki z nosilci in mentorji za prilagoditev vsebin in metod; zaključno poročilo s priporočili za širitev programa

PREDLAGANA AKTIVNOST 2: Spodbujanje večje dostopnosti dejavnosti za osebe z gibalnimi in intelektualnimi omejitvami

Spoštovanje zakonodaje in evropskih direktiv, prilagoditev infrastrukture, brezplačen JPP za osebe z invalidnostjo vseh kategorij, izboljšana podpora organizacijam in prostovoljstvu.

časovni okvir izvedbe: v nekaterih skupnostih se tovrstne aktivnosti že izvajajo

predvideni nosilci: šole, mladinski centri, občine, organizatorji dogodkov, DUJPP (Družba za upravljanje javnega potniškega prometa)

potrebni viri: (človeški, finančni, materiali): strokovnjaki za prilagoditve, prostovoljci, sredstva za prilagoditve infrastrukture, dostopna oprema (rampe, dvigala, prilagojeni prostori, komunikacijska sredstva)

kazalniki merjenja uspešnosti: število prilagojenih prostorov in dejavnosti, stopnja udeležbe oseb z omejitvami, število vključenih organizacij in prostovoljcev

mehanizmi spremljanja in poročanja: spremljanje udeležbe in primerjava s cilji, poročanje odgovorni občini in projektni ekipi za možnost dodatnih ukrepov

IZZIV: Nizka politična in državljanska ozaveščenost ter angažiranost mladih

Mladi pogosto nimajo dovolj znanja o svojih pravicah, možnostih participacije in delovanju institucij, kar zmanjšuje in aktivno vključevanje v demokratične procese.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Prikaz uspešnih primerov delovanja na področju solidarnosti, vključevanja in skrbi za okolje, ki so vodili v sistemske spremembe

Odločevalci morajo mlade seznanjati z dobrimi praksami, kjer solidarnost in skrb vodita do sistemskih sprememb, da se poveča motivacija in občutek smisla njihovega angažmaja.

časovni okvir izvedbe: 2026–2030, redno obveščanje in posodobitev primerov vsako leto

predvideni nosilci: Občine in relevantni odločevalci, nevladne organizacije, izobraževalne ustanove

potrebni viri: mentorji, predstavniki organizacij; sredstva za organizacijo dogodkov, publikacij in delavnic; spletne platforme, seminarji

kazalniki merjenja uspešnosti: število predstavljenih primerov dobrih praks, število mladih, ki se udeležijo delavnic ali predstavitev; povratne informacije udeležencev o razumevanju in motivaciji; povečanje zavesti in aktivne udeležbe mladih

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila o izvedenih aktivnostih; evalvacija učinka na motivacijo mladih, spremljanje vključevanja mladih v nadaljnje akcije

IZZIV: Nezadostna podpora duševnemu zdravju mladih

Eden izmed glavnih poudarkov na deliberativnih dogodkih je bil povečan stres, socialni pritisk in omejen dostop do psihološke pomoči za mlade ter povezana stigmatizacija, zaradi katere o mladi pogosto nimajo prostora za odprt pogovor in medsebojno podporo.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Več sistemske podpore duševnemu zdravju

Redni psihološki pogovori v šolah, dostopna psihoterapija, odpravljanje stigme s kampanjami in pogovori, podpora skupinam vrstnikov.

časovni okvir izvedbe: v nekaterih skupnostih se tovrstne aktivnosti in dobre prakse že izvajajo

predvideni nosilci: šolske oz. pedagoške ustanove, šolski svetovalci, psihologi, lokalni zdravstveni centri, nevladne organizacije, mladinski centri

potrebni viri: psihologi, svetovalci, mentorji, prostovoljci; sredstva za izvajanje svetovalnih ur, zagovorniške kampanje, izobraževanja; prostor za pogovore, informativni materiali, digitalne podporne platforme (primer NIJZ spletne svetovalnice #to sem jaz)

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih psiholoških pogovorov in delavnic, število udeležencev in vzpostavljenih vrstniških skupin, stopnja zmanjšanja stigme

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila šol in lokalnih organizacij evalvacije učinkovitosti programov; spremljanje vključevanja mladih v svetovalne aktivnosti

IZZIV: Omejen vpliv in finančna negotovost nevladnih organizacij

Nevladne organizacije se na soočajo z izzivi, ki omejujejo njihovo delovanje in vpliv. Glavni problemi so pomanjkanje stabilnih virov financiranja, kar povzroča izgorelost zaposlenih in prostovoljcev, ter omejen čas in viri za razvoj mladinskih programov. Poleg tega pomanjkanje zaupanja v vladne strukture in nenehne zamude pri sprejemanju ključnih zakonodajnih reform, zlasti Zakona o podnebnih spremembah (PoZ), zmanjšujejo njihov nadzorni in posvetovalni vpliv. Organizacije so pogosto vključene v dolgotrajne lobistične procese, ki jim jemljejo pozornost od konkretnih mladinskih pobud, kar otežuje dolgoročno načrtovanje in izvajanje programov, ki bi učinkovito aktivirali mlade.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Zagotovitev stabilnejšega financiranja in zmanjšanje birokratskih bremen za nevladne organizacije

časovni okvir izvedbe: postopna implementacija in letno preverjanje napredka; zmanjšanje birokratizacije in digitalizacija sta vpisana v koalicijski pogodbi, a del o stabilnejšem financiranju je zaradi stališč nove vlade "v nevarnosti".

predvideni nosilci: Ministrstvo za javno upravo ter drugi relevantni resorji, lokalne občine, relevantne NVO in mreže NVO, pravni strokovnjaki

potrebni viri: pravni strokovnjaki in strokovnjaki za upravljanje NVO; sredstva za podporo programom, razvoj poenostavljenih procesov, informacijski sistemi, digitalne platforme za prijavo in poročanje

kazalniki merjenja uspešnosti: Število NVO z izboljšanim financiranjem, povratne informacije NVO glede zmanjšanja birokracije in izgorelosti, povečano število mladinskih programov in iniciativ, ki jih NVO uspešno izvajajo

mehanizmi spremljanja in poročanja: (redna) evalvacija sistema financiranja NVO, poročila o administrativnih poenostavitvah, poročanje NVO o učinkih sprememb

4.2 IZZIVI IN AKTIVNOSTI ZA GRADNJO BOLJ SOLIDARNIH SKUPNOSTI

IZZIV: Pomanjkanje mehanizmov za medgeneracijsko sodelovanje

Na dogodkih je bilo identificirano, da so potrebni mehanizmi, ki spodbujajo sodelovanje in odgovornost med generacijami, da se skupaj učijo, sodelujejo in prevzemajo odgovornost, npr. preko dela, prostovoljstva ali skupnih projektov.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Uvedba medgeneracijskih delavnic in projektov sodelovanja

Za spodbujanje sodelovanja, izmenjave znanj in občutka odgovornosti med generacijami, lahko mladi in starejši skupaj načrtujejo in izvajajo aktivnosti (npr. prostovoljne akcije, trajnostni projekti, kulturne in športne dejavnosti).

časovni okvir izvedbe: nekatere lokalne skupnosti tovrstne aktivnosti že izvajajo

predvideni nosilci: večgeneracijski centri (VGC), mladinski centri, lokalne nevladne organizacije, šole, kulturni domovi, občine, prostovoljci

potrebni viri: fasilitatorji, prostovoljci, materiali za aktivnosti, promocijski materiali, sredstva za organizacijo dogodkov

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih projektov, število udeležencev po generacijah, število sodelujočih organizacij, povratne informacije udeležencev

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila izvajalcev projektov, vizualna dokumentacija (fotografije, video), redna posredovanja rezultatov lokalnim partnerjem in objave na spletnih straneh ali v lokalnih medijih

IZZIV: Pomanjkanje jasne komunikacije med odločevalci in mladimi

Mladi pogosto ne razumejo, kako njihovo sodelovanje ali ukrepi vplivajo na dejanske odločitve in spremembe v družbi ali sistemu. Če odločevalci ne povrnejo povratne informacije ali ne pokažejo povezave med angažmajem mladih in realnimi rezultati, mladi težko vidijo smisel svojega angažmaja.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Prikaz uspešnih primerov delovanja na področju solidarnosti, vključevanja in skrbi za okolje, ki so vodili v sistemske spremembe

Odločevalci morajo mlade seznanjati z dobrimi praksami, kjer solidarnost in skrb vodita do sistemskih sprememb, da se poveča motivacija in občutek smisla njihovega angažmaja.

časovni okvir izvedbe: 2026–2030, redno obveščanje in posodobitev primerov vsako leto

predvideni nosilci: Občine in relevantni odločevalci, nevladne organizacije, izobraževalne ustanove

potrebni viri: mentorji, predstavniki organizacij; sredstva za organizacijo dogodkov, publikacij in delavnic; spletne platforme, seminarji

kazalniki merjenja uspešnosti: število predstavljenih primerov dobrih praks, število mladih, ki se udeležijo delavnic ali predstavitev; povratne informacije udeležencev o razumevanju in motivaciji; povečanje zavesti in aktivne udeležbe mladih

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila o izvedenih aktivnostih; evalvacija učinka na motivacijo mladih, spremljanje vključevanja mladih v nadaljnje akcije

IZZIV: Pomanjkanje znanja in podpore pri uveljavljanju delavskih pravic mladih

Mladi pogosto niso dovolj seznanjeni s svojimi delavskimi pravicami in nimajo podpore ali mentorstva pri uveljavljanju le-teh. To lahko med drugim zmanjšuje njihovo aktivno vključevanje in pripravljenost za sodelovanje pri zaščiti pravic drugih.

PREDLAGANA AKTIVNOST 1: Ozaveščanje mladih o delavskih pravicah

Sodelovanje starejših pri prijavah kršitev, odgovornost delodajalcev, učinkovito izvajanje zakonodaje.

časovni okvir izvedbe: pilotna izvedba v šolskem letu 2026/2027; v naslednjih letih nadgradnja in prilagoditev aktivnosti.

predvideni nosilci: sindikati (Sindikat Mladi Plus), mladinski centri, nevladne organizacije, šole

potrebni viri: strokovnjaki, mentorji, trenerji delavnic, prostovoljci, sredstva za izobraževalne programe, gradiva, učni materiali, digitalne platforme, prostori za delavnice

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih delavnic oz. izobraževalnih aktivnosti, število mladih, ki so sodelovali v aktivnostih, število in vsebina prijavljenih kršitev in odzivnost delodajalcev

mehanizmi spremljanja in poročanja: evalvacije in povratne informacije mladih udeležencev, sledenje odzivnosti institucij in delodajalcev

PREDLAGANA AKTIVNOST 2: Uvajanje podjetniških vsebin v osnovne in srednje šole ter organizacija mentorstev

časovni okvir izvedbe: pilotna izvedba v šolskem letu 2026/2027; v naslednjih letih nadgradnja in prilagoditev aktivnosti.

predvideni nosilci: osnovne in srednje šole, mladinski centri, mentorji iz podjetij, podjetniški centri

potrebni viri (človeški, finančni, materiali): učitelji, mentorji, trenerji, koordinatorji programov, učna gradiva, prostor za praktične delavnice, digitalne platforme za e-učenje

kazalniki merjenja uspešnosti: število mladih, ki nadaljujejo podjetniške pobude ali projekte po mentorstvu oz. zaključku aktivnosti

mehanizmi spremljanja in poročanja: evalvacije udeležencev, spremljanje izvedenih projektov in praktičnih rezultatov, povratne informacije šol in lokalnih partnerjev

4.3 IZZIVI IN AKTIVNOSTI ZA GRADNJO BOLJ TRAJNOSTNIH SKUPNOSTI

IZZIV: Neustrezno urejanje odpadkov (recikliranje) in smetenje

Mladi (v Mariboru, Murski Soboti in Novem mestu) so izpostavili, da so javne površine, ulice in šolska okolja pogosto nezadostno opremljene z infrastrukturo za recikliranje odpadkov. Polni koši, slaba razporeditev in pomanjkanje ločenih zabojnikov za reciklažo prispevajo k onesnaževanju in degradaciji okolja, kar ustvarja breme za mlade, ki jim ni vseeno in vpliva tudi na ranljive skupine. Onesnaženo okolje se pogosto nahaja v mestih, pa tudi okoljih, kjer živijo ranljive skupine, kar pomeni, da obstaja možnost, da marginalizirane skupine nosijo neproporcionalni delež negativnih posledic (npr. slabša kakovost zraka, neurejena mesta za igro otrok ...). Dodatno so ugotovili, da nelegalna odlagališča ter neurejeno odlaganje odpadkov vodi v degradacijo okolja, škoduje divjim živalim in poslabšuje videz lokalnih skupnosti.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Čiste in zelene javne površine

Trajnostno načrtovanje, revitalizacija degradiranih območij, sajenje avtohtonih vrst in zagotavljanje sence za regulacijo temperature. Vzpostavitev in izboljšanje infrastrukture za odpadke, organizacija čistilnih akcij, izobraževanje o ločevanju odpadkov. Aktivno vključevanje mladih in lokalne skupnosti pri spremljanju in sooblikovanju ukrepov.

časovni okvir izvedbe: od 2027

predvideni nosilci: lokalne občine, urbanisti, nevladne okoljske organizacije (npr. Mladi za podnebno pravičnost, društvo Ekologi brez meja), mladinski centri, krajevne skupnosti,

potrebni viri: urbanisti, prostovoljci, sredstva za sajenje, orodja za vzdrževanje in obnove, koordinacija prostovoljcev, izvajalci delavnic, mentorji/fasilitatorji za aktivacijo mladih, sredstva za promocijo in organizacijo čistilnih akcij

kazalniki merjenja uspešnosti: število obnovljenih in novih zelenih površin; stopnja ozelenitve degradiranih območij; število novih in nameščenih košev ter ograj; število izvedenih čistilnih akcij in udeležencev; povečanje števila uporabnikov površin

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila občin in izvajalcev; povratne informacije lokalnih prebivalcev in mladih; vizualna dokumentacija izvedenih ukrepov, objave rezultatov in dobrih praks v lokalnih medijih ali na spletnih straneh

IZZIV: Plastično onesnaževanje

Mladi so opazili pretirano uporabo enkratne plastike (v Murski Soboti), predvsem na javnih dogodkih, kar škoduje (lokalnim) ekosistemom. Izpostavili so, da je pomanjkanje ozaveščenosti o vplivih nepravilnega odlaganja plastike velik problem.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Uvedba eko kozarcev za večkratno uporabo s povračilom ob vrnitvi in vzpostavitev skupnega "branda" za organizatorje dogodkov

časovni okvir izvedbe: v nekaterih skupnostih se tovrstne aktivnosti že izvajajo

predvideni nosilci: občina (koordinacija, regulacija, spodbuda); organizatorji dogodkov (uporaba eko kozarcev in vračila); nevladne in mladinske organizacije (izobraževanje in promocija)

potrebni viri: (človeški, finančni, materiali): koordinacija, osebje, nakup eko kozarcev, postavitve sistema povračila, promocija, informacijski materiali. Primer dobre prakse: Ekologi brez meja - certifikat Zero Waste dogodek in izposoja opreme za zero waste dogodek.

kazalniki merjenja uspešnosti: število dogodkov, kjer se uporabljajo eko kozarci, odstotek ponovno uporabljenih kozarcev; število udeležencev, seznanjenih s projektom

mehanizmi spremljanja in poročanja: mesečna/letna evidenca uporabe kozarcev na dogodkih; povratne informacije organizatorjev in udeležencev

IZZIV: Nezadostni javni prevoz in emisije

Nezadostni in počasni javni prevozi povečujejo uporabo avtomobilov, s čimer naraščajo emisije in zmanjšuje trajnost mobilnosti. Zamude in neustrezna infrastruktura zmanjšujejo dostopnost, zlasti za dijake, študente in osebe z omejeno mobilnostjo.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Izboljšanje uporabniške izkušnje v JPP

Aplikacije za sledenje avtobusom, dodatne linije ob koncih tedna, električni skiroji, integracija informacij o poteh v obstoječe aplikacije (npr. mbajk) ter sodelovanje občin pri zagotavljanju podatkov za razvoj.

časovni okvir izvedbe: pilotni projekti od 2027 naprej, v naslednjih letih integracija in razvoj aplikacij

predvideni nosilci: občine, javna podjetja za prevoz, Ministrstvo za infrastrukturo in energetiko, Direktorata za prometno politiko, Koalicija za trajnostno prometno politiko (KTPP), DUJPP (Družba za upravljanje javnega potniškega prometa)

potrebni viri: strokovnjaki, razvijalci aplikacij, mentorji za ozaveščanje; investicije v vozila in infrastrukturo

kazalniki merjenja uspešnosti: povečanje uporabe javnega prevoza (število potnikov, digitalno spremljanje); število razvitih aplikacij in prenosov, število izvedenih dodatnih linij in nadgrajenih storitev

mehanizmi spremljanja in poročanja: spremljanje statistike uporabe aplikacij in linij povratne informacije uporabnikov (mladi, dijaki, študenti), analiza vpliva na okolje in dostopnosti javnega prevoza

IZZIV: Kmetijska onesnaževala

Mladi so ugotovili, da nepravilna uporaba pesticidov, gnojil in kmetijske opreme škoduje zemljišču, vodi v onesnaženje voda in ogroža habitat lokalne, pa tudi nacionalne flore in favne.

PREDLAGANA AKTIVNOST: Vladna implementacija že sprejetih politik za varovanje okolja

Odločevalci morajo zagotoviti uresničevanje politike varstva okolja, s čimer bi obnovila zaupanje civilne družbe. Potrebno je praktično izvajanje politik iz nedavno sprejetega Podnebnege zakona (PoZ)

časovni okvir izvedbe: uradno oz. deklarativno že v teku

predvideni nosilci: Ministrstvo za okolje in prostor ter drugi relevantni resorji, lokalne občine, nadzorne in regulativne institucije (npr. Podnebni svet)

potrebni viri: strokovnjaki za implementacijo in monitoring, sredstva za nadzor in izvajanje PoZ, sredstva in platforme za komunikacijo z NVO; sistemi za spremljanje in poročanje, informacijski portali

kazalniki merjenja uspešnosti: stopnja izvajanja določil Podnebnega zakona na nacionalni in lokalni ravni, število prijav in obravnav kršitev ter odziv pristojnih organov, zadovoljstvo NVO in deležnikov glede transparentnosti in uresničitve politik

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila o implementaciji PoZ; pregledi napredka izvajanja politik na lokalni in nacionalni ravni; sodelovanje z nevladnimi organizacijami za zbiranje povratnih informacij, dokumentiranje dobrih praks in primerov učinkovite implementacije

IZZIV: Omejen vpliv in notranje napetosti mladih

Mladi se soočajo s številnimi izzivi pri vključevanju v okoljsko in solidarnostno delovanje. Pogosto prevzemajo individualno odgovornost za podnebne izzive, kar vodi v notranje napetosti in občutek okoljske krivde, čustveno utrujenost ali tesnobo. Hkrati primanjkuje dostopnih mehanizmov in podpornega okolja za mladinsko participacijo, kar omejuje njihov vpliv in občutek opolnomočenosti. Mladi pogosto čutijo nemoč, saj ne prepoznajo sistemskih učinkov svojega angažmaja, in izražajo potrebo po kolektivnih iniciativah, v katere bi se lahko vključili, da bi njihovo delovanje postalo bolj smiselno in učinkovito.

PREDLAGANA AKTIVNOST 1: Ozaveščanje mladih glede sistemskih razlogov in vidikov okoljske krize

Da bi ublažili učinke individualizirane odgovornosti in okoljske krivde, je mladim treba omogočiti poglobljeno in sistematično razumevanje podnebne krize. Ključne so politike, ki spodbujajo kritično in politično ozaveščeno okoljsko vzgojo, vključujoč teme, kot so neenakost ogljika, vpliv korporativnih lobijev, zgodovinska zapuščina ekstraktivizma ter vloga mednarodne trgovine in financ pri emisijah. Politične rešitve naj podpirajo čustveno odpornost in politični angažma mladih preko mentorstev, mladinskih mrež in varnih prostorov za kolektivno delovanje.

časovni okvir izvedbe: šolsko leto 2026/27 - pilotno obdobje; nato nadaljevanje in redna evalvacija.

predvideni nosilci: šole, univerze, mladinski centri, nevladne okoljske organizacije; mladinski delavci, strokovnjaki za podnebne politike

potrebni viri: učitelji, mentorji, strokovnjaki za podnebne politike, facilitatorji sredstva za delavnice, izobraževalni materiali, orodja za interaktivne delavnice, digitalne platforme

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih delavnic, predavanj in mentorstev, stopnja povečanja znanja in razumevanja sistemskih vidikov podnebne krize pri mladih, aktivno vključevanje mladih v mreže in kolektivne akcije

mehanizmi spremljanja in poročanja: evalvacija aktivnosti in doseženih rezultatih; dokumentiranje primerov dobre prakse in vpliva na lokalno participacijo

PREDLAGANA AKTIVNOST 2: Spodbujanje trajnostnih načinov prehranjevanja

Zmanjšanje konzumacije mesa, znotraj šolskega izobraževanja razširiti učenje o trajnostni prehrani z dodatnimi lekcijami, tematskimi dnevi, ekskurzijami na kmetije in interaktivnimi predavanji strokovnjakov, ki predstavijo prednosti in omejitve različnih praks.

časovni okvir izvedbe: šolsko leto 2026/27 - pilotno obdobje; nato nadaljevanje in redna evalvacija.

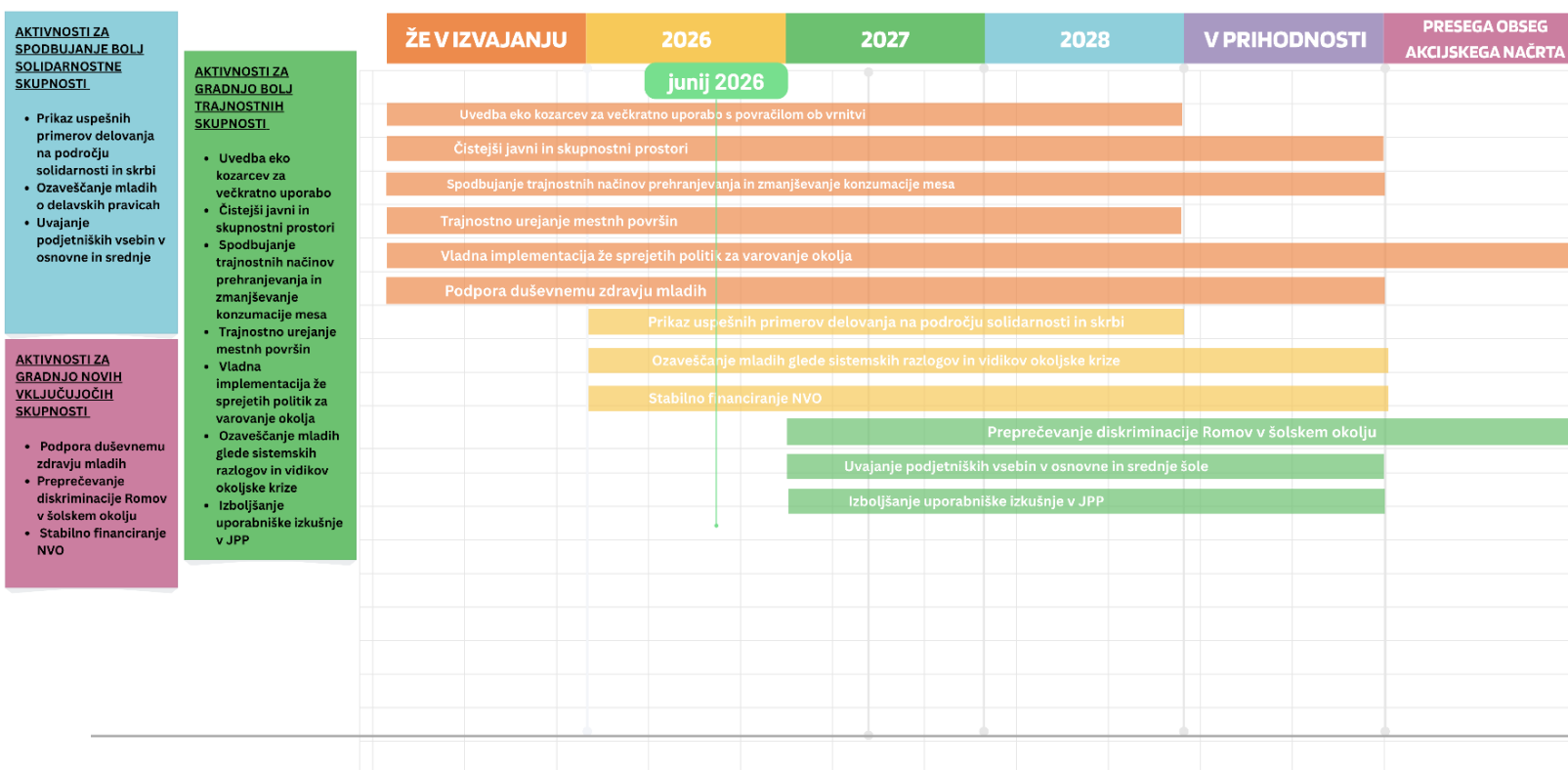
predvideni nosilci: šole, pedagoški delavci, strokovnjaki, okoljske organizacije za trajnost, mladinski centri

potrebni viri: pedagoški delavci, strokovnjaki za prehrano, mentorji za delavnice; izvedba ekskurzij, priprava učnih materialov

kazalniki merjenja uspešnosti: število izvedenih lekcij, tematskih dni in ekskurzij; število vključenih učencev in študentov; povečana ozaveščenost o vplivu prehrane na okolje; sprememba (prehranjevalnih) navad

mehanizmi spremljanja in poročanja: poročila šol in izvajalcev delavnic; objave rezultatov v šolskih medijih in lokalnih publikacijah

ČASOVNICA AKCIJSKEGA NAČRTA V OKVIRU PROJEKTA YOUTH-CARES

5. Zaključek in priporočila

Izhodišča za ukrepe znotraj akcijskega načrta so kombinacija konkretnih identificiranih problemov in potreb mladih ter konceptualnega in empiričnega oz. metodološkega pregleda skrbi, solidarnosti in trajnosti¹. Pri načrtovanju ukrepov in izvajanju aktivnosti je ključno, da morajo ti temeljiti na realnih izzivih mladih in da je njihova avtonomija pri soodločanju ter soustvarjanju vsebin neizpodbitna.

Za povečanje trajnosti rezultatov in uresničevanja mladinskih idej je priporočljivo pripraviti brošure oziroma druge vizualne prikaze tega, kako so predlogi mladih vključeni v konkretne ukrepe. Tak pristop omogoča transparentno predstavitev procesa, motivira mlade za nadaljnjo participacijo in krepi občutek, da je njihov glas slišan in upoštevan.

Na koncu poudarjamo, da je trajnost uspeha ukrepov odvisna od:

- spoštovanja mladih kot enakovrednih sogovornikov;
- vključenosti ranljivih skupin;
- povezovanja lokalnih, nacionalnih in evropskih ravni;
- oblikovanja ukrepov, ki so izvedljivi, merljivi in prilagojeni dejanskim potrebam mladih;
- rednega spremljanja, evalvacije in transparentnega poročanja o napredku.

Tak pristop zagotavlja, da akcijski načrt postane praktično orodje za spodbujanje solidarnosti, trajnostne odgovornosti in aktivne participacije mladih na vseh ravneh.

¹ Nekaterе ideje oziroma rešitve/aktivnosti, ki so bile predlagane na dogodkih, niso bile vključene v oblikovanje ukrepov, bodisi zaradi tega, ker so bile preobsežne narave, izven neposredne pristojnosti izvajalcev ali zahtevajo strukturne in sistemske spremembe, ki presegajo okvir lokalnega ukrepanja. Kljub temu je njihova vsebina ohranjena v analitičnih poročilih kot potencialni dolgoročni smeri razvoja.

6. Načrt diseminacije

Diseminacija je ključna dejavnost za povečanje dejanskega vpliva priporočil in ukrepov, ki izhajajo iz akcijskega načrta. Namen je zagotoviti, da so vsebine dostopne in posredovane relevantnim deležnikom ter da se ustvari podlaga za zagovorništvo predlaganih aktivnosti in priporočil.

Načrt diseminacije je **razdeljen po sklopih diseminacijskih aktivnosti**, pri čemer vsak vključuje:

- (1) časovni okvir diseminacijskih aktivnosti;
- (2) način dosega relevantnih deležnikov;
- (3) način spremljanja implementacije aktivnosti (monitoring).

1. SKLOP: PREDSTAVLJANJE PRIPOROČIL ODLOČEVALCEM:

V letošnjem letu so v Sloveniji potekale državnozborske volitve, jeseni pa bodo potekale lokalne volitve, zato Mladinski svet Slovenije načrtuje srečanja z relevantnimi odločevalci, da vzpostavi učinkovite kanale sodelovanja in prenos informacij. To predstavlja odlično priložnost, da se, kjer je to relevantno, hkrati predstavijo tudi priporočila akcijskega načrta Youth Cares.

V zvezi z akcijskim načrtom smo identificirali naslednja ključna odločevalska telesa in predlagane aktivnosti:

(1) Ministrstvo za okolje in prostor

Predstavljene aktivnosti:

- vladna implementacija že sprejetih politik za varovanje okolja;
- spodbujanje trajnostnih načinov prehranjevanja (v sodelovanju z relevantnimi okoljskimi mrežami).

(2) Mladinski podnebni delegat

Predstavljene aktivnosti:

- zaveščanje mladih glede sistemskih razlogov in vidikov okoljske krize.

(3) Ministrstvo za zdravje

Predstavljene aktivnosti:

- več sistemske podpore duševnemu zdravju (v sodelovanju z mladinsko delegatko OZN pri MSS).

(4) Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo

Predstavljene aktivnosti:

- zagotovitev stabilnejšega financiranja in zmanjšanje birokratskih bremen za nevladne organizacije.

(5) Ministrstvo za infrastrukturo in energetiko; Direktorat za prometno politiko

Predstavljene aktivnosti:

- izboljšanje uporabniške izkušnje v JPP (relevantno, ker se pripravlja Državna celostna prometna strategija ([DCPS](#))).

(6) Klub mladih poslancev

Celoten akcijski načrt bomo posredovali tudi Klubu mladih poslancev, s katerim je MSS v preteklosti že dobro sodeloval.

časovni okvir diseminacijskih aktivnosti: od avgusta 2026 do konca leta; pomembno je izpostaviti, da opisano sodelovanje z odločevalci pomeni vzpostavitev začetnega stika, na podlagi katerega se na nadaljnjih srečanjih dogovarjajo konkretni in relevantni naslednji koraki

način dosega relevantnih deležnikov: dopisno ali s srečanjem v živo

način spremljanja implementacije aktivnosti (monitoring): poročila o implementaciji PoZ; pregled napredka izvajanja politik na lokalni in nacionalni ravni; sodelovanje z nevladnimi organizacijami za zbiranje povratnih informacij, dokumentiranje dobrih praks in primerov učinkovite implementacije, evalvacija sistema financiranja NVO itd.

2. SKLOP: PROMOCIJA PRIPOROČIL SKOZI RELEVANTNE VIRE

Namen sklopa je povečati dostopnost in vidnost priporočil akcijskega načrta preko digitalnih kanalov in platform, ki so mladim, mladinskemu sektorju in širši javnosti že dobro poznane. S tem zagotovimo, da so vsebine akcijskega načrta dosegljive širšemu krogu uporabnikov.

Glavni komunikacijski kanali in predstavljene aktivnosti

(1) Objave na portalih mladinskega in nevladnega sektorja ([MLAD.si](#); [L'mit, CNVOS](#)), ki vključujejo:

- povezave na dodatna gradiva, publikacije in orodja za izvajanje ukrepov;
- redno posodabljanje vsebin ob spremembah zakonodaje ali novih iniciativah, da so informacije relevantne in ažurne;
- objave, relevantne za doseganje mladinskega sektorja;
- povezovanje z drugimi mladinskimi portali, organizacijami in mrežami za širši doseg.

(2) Novice in članki na spletni strani MSS

- promocija dobrih praks, omenjenih v akcijskem načrtu (npr. spodbujanje večje dostopnosti dejavnosti za osebe z gibalnimi in intelektualnimi omejitvami; promocija projektov in dobrih praks, ki že zasledujejo tovrstne ukrepe za vključevanje; predstavitev kampanj za organizacijo bolj trajnostnih dogodkov ...);
- povezave do zunanjih virov (npr. OZN, EU, nacionalne strategije), ki podpirajo teme akcijskega načrta.

(3) Objave na družbenih omrežjih MSS

- vsebina, oblikovana privlačno in dostopno za mlajšo publiko (npr. infografika o ključnih ugotovitvah in priporočilih akcijskega načrta);
- objave, ki spodbujajo vključenost mladih in k aktivnemu odzivanju na pobude.

časovni okvir diseminacijskih aktivnosti: avgust - november 2026

način dosega relevantnih deležnikov: neposredno doseganje mladih prek spleta, deljenje vsebin preko partnerskih organizacij

način spremljanja implementacije aktivnosti (monitoring): spremljanje odzivov in interakcij, kar omogoča oceno dosega in prilagajanje vsebine potrebam mlajšega občinstva

3. SKLOP: KOMUNIKACIJA Z IZOBRAŽEVALNIMI IN MLADINSKIMI USTANOVAMI

Za diseminacijo aktivnosti in doseganje mladih je predvideno sodelovanje z različnimi pedagoškimi in mladinskimi institucijami. Cilj sklopa je vzpostaviti komunikacijske kanale ter aktivno vključiti institucije kot partnerje pri promociji in izvedbi projektnih aktivnosti.

Predvideni deležniki in predstavljene aktivnosti:

(1) Srednje šole

Predstavljene aktivnosti:

- ozaveščanje mladih o delavskih pravicah (npr. s pomočjo priročnika [Sindikalne vsebine z metodami mladinskega dela](#));
- predstavitev ukrepa za preprečevanje diskriminacije Romov v šolskem okolju.
-

(2) Fakultete

Predstavljene aktivnosti:

- spodbujanje večje dostopnosti dejavnosti za osebe z gibalnimi in intelektualnimi omejitvami;
- ozaveščanje mladih o delavskih pravicah (npr. s pomočjo priročnika [Sindikalne vsebine z metodami mladinskega dela](#)).

(3) Mladinski centri in mladinski prostori

Predstavljene aktivnosti:

- ozaveščanje mladih glede sistemskih razlogov in vidikov okoljske krize;
- uvedba medgeneracijskih delavnic in projektov sodelovanja;
- prikaz uspešnih primerov delovanja na področju solidarnosti, vključevanja in skrbi za okolje, ki so vodili v sistemske spremembe.

časovni okvir diseminacijskih aktivnosti: šolsko leto 2026/27

način dosega relevantnih deležnikov: pošiljanje informacij in gradiv preko adrem, spletnih platform in kanalov, relevantnih za mladinskih centre (v sodelovanju z Mreža MaMa)

način spremljanja implementacije aktivnosti (monitoring): povratne informacije od šol, fakultet in mladinskih centrov

4. SKLOP: Skupno beleženje in poročanje javnosti in odločevalcem o stopnji implementacije aktivnosti

Sklop vključuje redno zbiranje in predstavitev podatkov o izvedbi aktivnosti, npr. preko infografik, poročil ali interaktivnih videov. Namen je omogočiti preglednost, merjenje vpliva in obveščanje relevantnih deležnikov o stopnji implementacije akcijskega načrta. Poseben poudarek v tem sklopu je združevanje analiz s partnerskimi organizacijami in skupno komuniciranje poročil in objav.

časovni okvir diseminacijskih aktivnosti: do konca časovnice akcijskega načrta (2028 in naprej)

način dosega relevantnih deležnikov: follow-up sestanki z odločevalci; objave na spletni strani sodelujočih organizacij (in drugih), komunikacija po adremah, preko socialnih omrežij in relevantnih kanalih mladinskih organizacij.